

Sygn. akt III APa 30/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Kunecka
Sędziowie:	SSA Jacek Witkowski SSO del. Ireneusz Lejczak (spr.)
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa K. M.

przeciwko Publicznemu Gimnazjum im. (...) w B.

o wynagrodzenie

na skutek apelacji K. M.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

z dnia 8 marca 2012 r. sygn. akt VII P 33/10

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 2.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Świdnicy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 8 marca 2012 r. oddalił powództwo K. M. przeciwko Publicznemu Gimnazjum im. (...) w B. i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 5.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Powód K. M., po ostatecznym sprecyzowaniu pozwu domagał się zasądzenia od strony pozwanej kwoty 200.338,00 zł tytułem wyrównania wynagrodzenia za okres od dnia 1 września 2008 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. Podniósł, że

powyższej kwoty został pozbawiony w wyniku wadliwego powierzenia mu obowiązków dyrektora szkoły na rok, a nie jak powinno być zgodnie z przepisami na okres 5 lat.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa.

Zarządzeniem organu założycielskiego pozwanej szkoły, powodowi powierzono stanowisko jej dyrektora na okres roku, to jest od dnia 1 września 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2008 r.

Organ założycielski pozwanej szkoły kolejnym zarządzeniem od dnia 1 września 2008 r. stanowisko dyrektora szkoły powierzył L. Ś. na okres 5 lat.

Po oddaleniu w dniu 2 października 2008 r. apelacji wówczas pozwanej Gminy B., uprawomocnił się wyrok Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich w sprawie IV P 39/08 ustalający, że powodowi powierzono stanowisko dyrektora Gimnazjum na okres od dnia 1 września 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r.

Konsekwencją powyższego orzeczenia było zarządzenie Burmistrza B. z dnia 10 grudnia 2008 r. odwołujące powoda ze stanowiska dyrektora bez wypowiedzenia.

Toczące się ponownie postępowanie, już prawidłowo przeciwko Gimnazjum, zostało prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 9 sierpnia 2010 r., w którym ustalono zatrudnienie powoda na stanowisku dyrektora od dnia 1 września 2008 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r.

Od powyższego zarządzenia Burmistrza z dnia 10 grudnia 2008 r. powód odwołał się i wyrokiem Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich z dnia 30 listopada 2010 r., utrzymanym w mocy wyrokiem Sadu Okręgowego w Świdnicy z dnia 14 marca 2011 r., zasądzono od pozwanego Gimnazjum na rzecz K. M. odszkodowanie za niezgodne z prawem odwołanie z funkcji dyrektora.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Świdnicy uznał, że powództwo K. M. nie jest uzasadnione.

Sąd Okręgowy wskazał, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie SK 18/05 z dnia 27 listopada 2007 r. dotyczące rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia, nie może znaleźć zastosowania w sprawie odwołania ze stanowiska dyrektora szkoły, po którym to stosunek pracy nadal trwa. Powierzenie stanowiska dyrektora powiązane jest z jednoczesnym wykonywaniem pracy nauczyciela. W konsekwencji bezpodstawne są roszczenia powoda za okres po rozwiązaniu z dniem 31 sierpnia 2010 r. stosunku pracy z pozwanym Gimnazjum.

Nadto Sąd Okręgowy powołał się na wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 1997 r. w sprawie I PKN 138/97, z dnia 19 maja 2009 r. w sprawie II PK 288/08, z których wynika, że odwołanemu dyrektorowi szkoły przysługują jedynie roszczenia odszkodowawcze na podstawie odpowiednio stosowanych przepisów art. 45 § 2 kp i art. 47¹ kp. Kwestia wysokości odszkodowania z art. 47¹ kp była też przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego w sprawie SK 48/03 i Trybunał nie dopatrył się jego niekonstytucyjności (wyrok z dnia 18 października 2005 r.).

Sąd Okręgowy podkreślił, że nawet przywrócenie do pracy po uprzednim wypowiedzeniu, nie stanowi podstawy dochodzenia roszczeń wyrównawczych w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., sygn. akt I PZP 2/09).

W świetle powyższego roszczenia powoda dotyczące wadliwego odwołania ze stanowiska dyrektora zostały w całości już zaspokojone w sprawie IV P 187/08 Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich, wobec czego w ocenie Sądu Okręgowego powództwo K. M. podlegało oddaleniu.

W kwestii ewentualnego dodatku funkcyjnego za okres od dnia 1 września 2008 r. do dnia 10 grudnia 2008 r., to w ocenie Sądu Okręgowego roszczenia powoda przez odpowiednie zastosowanie art. 47 kp, zmateriałizowałyby się dopiero z chwilą podjęcia ponownie pracy na stanowisku dyrektora. W chwili jednak prawomocnego ustalenia, że

powierzenie obowiązków dyrektora szkoły powinno nastąpić na okres do dnia 31 sierpnia 2012 r., powód nie był już pracownikiem pozwanego Gimnazjum.

Powód w całości zaskarżył powyższy wyrok, zarzucając mu naruszenie art. 36a ust. 13 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 j.t.) w związku z art. 5 kp i art. 58 kp w związku z art. 300 kp i art. 415 kc przez błędną wykładnię tych przepisów i przyjęcie, że jego roszczenia są bezpodstawne, podczas gdy nie powierzenie mu funkcji dyrektora, mimo zapadłego w tej kwestii prawomocnego orzeczenia, należy uznać za rozwiązanie umowy o pracę bez zachowania wypowiedzenia, co przy spełnieniu pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej, to jest bezprawności, winy, szkody i związku przyczynowego, czyni powództwo uzasadnionym. Nadto zarzucił naruszenie art. 233 kpc w związku z art. 217 kpc przez oddalenie wniosków dowodowych zmierzających do ustalenia bezprawności, winy, szkody i związku przyczynowego. Zarzucił także naruszenie art. 102 kpc przez jego niezastosowanie, mimo iż jego sytuacja życiowa jest szczególnie uzasadniona, co winno skutkować nieobciążaniem go kosztami postępowania w sprawie.

Strona pozwana w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powoda kosztów postępowania przed Sądem II instancji w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja K. M. jest bezzasadna.

W sprawie bezspornym jest, że zarządzeniem Burmistrza Gminy B. z dnia 10 grudnia 2008 r., powód w oparciu o art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty został odwołany bez wypowiedzenia ze stanowiska Dyrektora Gimnazjum w B.. Poza sporem jest również, że w postępowaniu administracyjnym stwierdzono nieważność powyższego zarządzenia. Nadto bezprawność postępowania Burmistrza potwierdził prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śląskich z dnia 23 kwietnia 2010 r. w sprawie IV P 4/10, który ustalił, że powód zatrudniony jest na stanowisku Dyrektora Gimnazjum od dnia 1 września 2008 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r.

Powód w niniejszej sprawie domagał się od strony pozwanej – Publicznego Gimnazjum w B. zasądzenia łącznie kwoty 200.338,00 zł tytułem odszkodowania związanego z bezprawnym odwołaniem go ze stanowiska dyrektora i w konsekwencji utraconych z tego powodu wynagrodzeń za okres od dnia 1 września 2008 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. W ocenie powoda jego roszczenie znajduje oparcie w art. 415 kc i wszystkie przesłanki odpowiedzialności deliktowej z tego przepisu, to jest bezprawność, wina i związek przyczynowy, zostały przez niego wykazane.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu I instancji, iż powyższe żądanie powoda jest bezpodstawne.

Należy zauważyć, że zasady powierzenia funkcji dyrektora szkoły i odwołania z niej uregulowane zostały w ustawie o systemie oświaty (art. 36 i art. 38). Jednak ustawa ta nie zawiera regulacji w zakresie ewentualnych roszczeń materialno – prawnych przysługujących pracownikowi w przypadku bezprawnego odwołania go ze stanowiska dyrektora. Oczywiście nie oznacza to, iż wnioskodawcy nie przysługują roszczenia z tytułu bezprawnego odwołania go ze stanowiska dyrektora, bowiem do ich wyłączenia niezbędny byłby wyraźny przepis. Skoro takiego przepisu nie ma, to poprzez art. 5 kp, ewentualnych roszczeń wnioskodawcy w tym zakresie należy poszukiwać w kodeksie pracy.

Niewątpliwie ze względu na zasadniczą różnicę w charakterze instytucji, w sprawie nie mogą być stosowane przepisy dotyczące odwołania kierownika zakładu pracy (art. 68 kp i następne), a w szczególności art. 69 kp. Natomiast do sytuacji powoda najbardziej zbliżony charakter mają unormowania dotyczące wypowiedzenia zmieniającego i przewidujące roszczenia o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, przywrócenie na poprzednie warunki pracy lub odszkodowanie. Wprawdzie odwołanie nauczyciela mianowanego ze stanowiska dyrektora szkoły nie jest tożsame z wypowiedzeniem zmieniającym (art. 42 § 1 kp), jednakże w sferze faktycznej odnosi podobny skutek. Odwołanie ze stanowiska dyrektora bowiem skutkuje pozbawieniem funkcji, natomiast nie powoduje rozwiązania łączącego strony stosunku pracy. Odwołany dyrektor powraca na stanowisko zajmowane przed powierzeniem mu stanowiska dyrektora. Jest on nadal nauczycielem - pracownikiem szkoły. Odwołanie powoduje zatem przekształcenie stosunku

pracy nauczyciela gdyż pozbawia go zajmowanego stanowiska lecz nie sprawia, że osoba przestaje być nauczycielem w szkole. Stanowi więc jednostronną zmianę warunków pracy i to niekorzystną dla pracownika. Zmiana ta dotyczy treści stosunku pracy nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły, gdyż pozbawia go funkcji i uprawnień organu zarządzającego szkołą oraz w istotny sposób uszczupla należne mu wynagrodzenie za pracę, pozbawiając go dodatku funkcyjnego. Zatem wobec odwołanego z funkcji dyrektora powoda należy odpowiednio stosować przepisy art. 45 § 2 kp i art. 47¹ kp.

Powyższe rozważania znajdują potwierdzenie w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 1997 r. sygn. akt I PKN 138/97 i z dnia 19 maja 2009 r. sygn. akt II PK 288/08. Przy czym orzeczenia te odmiennie jedynie podeszły do kwestii wysokości odszkodowania, pierwsze odszkodowanie ogranicza do dodatku funkcyjnego, natomiast w drugim wskazano, że odpowiednie stosowanie art. 45 § 2 kp i art. 47¹ kp do dyrektora szkoły odwołanego na podstawie art. 38 ustawy o systemie oświaty nie uzasadnia ograniczenia ustawowego odszkodowania do wysokości trzymiesięcznego dodatku funkcyjnego.

Nadto należy zauważyć, że kwestia wysokości odszkodowania z art. 47¹ kp była przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego, w który w sprawie SK 48/03 stwierdził, że nie jest on niezgodny z konstytucją.

W świetle powyższych rozważań żądanie powoda dotyczące odszkodowania za okres od dnia 1 września 2008 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. tytułem wyrównania wynagrodzenia jest oczywiście bezzasadne. Tym bardziej, że jeżeli chodzi o dodatek funkcyjny, to wyrokiem z dnia 30 listopada 2010 r. (sygn. akt IV P 187/08) Sąd Rejonowy w Ząbkowicach Śląskich zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2400 tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem odwołanie powoda z funkcji dyrektora. Kwota ta stanowiła równowartość dodatku funkcyjnego za trzy miesiące. Wyrok ten nie był przez powoda kwestionowany i obecnie jest prawomocny, wobec czego jego żądanie w zakresie dodatku funkcyjnego za pozostały okres również z tego powodu jest oczywiście bezzasadne.

Jeżeli chodzi o odpowiedzialność deliktową strony pozwanej (art. 415 kc), którą powód podnosił, to co prawda Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 27 listopada 2007 r. w sprawie SK 18/05 stwierdził, że art. 58 w związku z art. 300 kp rozumiany w ten sposób, że wyłącza dochodzenie innych, niż określone w art. 58 kodeksu pracy, roszczeń odszkodowawczych, związanych z bezprawnym rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji. Jednak z treści uzasadnienia tego wyroku wynika, że uzupełniającą odpowiedzialność odszkodowawczą uzasadnia jedynie działanie pracodawcy polegające na zamierzonym, rażącym naruszeniu przepisów o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia w taki sposób, że można mu przypisać winę umyślną w postaci zamiaru bezpośredniego (gdy miał pełną tego świadomość) lub ewentualnego. Nadto przewidziana powyżej uzupełniająca odpowiedzialność odszkodowawcza pracodawcy dotyczy rozwiązania umów o pracę bez wypowiedzenia. Tymczasem odwołanie powoda ze stanowiska dyrektora nie skutkowało rozwiązaniem z nim umowy o pracę. Zatem powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że nie są usprawiedliwione apelacyjne zarzuty powoda dotyczące naruszenia art. 415 kc. Tym samym bezprzedmiotowe było prowadzenie postępowania dowodowego w zakresie odpowiedzialności deliktowej strony pozwanej i w konsekwencji zarzuty powoda w tym zakresie są również nietrafne.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny w punkcie I wyroku w oparciu o art. 385 kpc oddalił apelację K. M., jako bezzasadną.

Powód jest stroną przegrywającą sprawę i zgodnie z art. 98 kpc jest obowiązany zwrócić stronie przeciwnej na jej żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, w tym koszty zastępstwa procesowego. Strona pozwana w sprawie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika – radcę prawnego A. M. (k. 39 – akt sprawy), który w odpowiedzi na apelację wniósł między innymi o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Mając na uwadze trudną sytuację życiową powoda oraz fakt, iż został częściowo zwolniony z opłaty od apelacji, Sąd Apelacyjny w punkcie II

wyroku w oparciu o art. 102 kpc zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej część kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, to jest kwotę 2.800,00 zł.

R.S.